

Jaarverslag 2022

Foto (Frank Moerland)

Inhoud

1.	Voorwoord.....	3
2.	Het Molenmuseum in 2022.....	5
2.1	Meerstemmigheid	5
2.2	Molen Speel Erf en Molen Educatie Erf.....	9
2.3	Collectie De Zaansche Molen	17
2.4	Verslag van de Technische Advies Commissie	20
2.4.1	<i>Het Pink</i>	21
2.4.2	<i>De Koker</i>	21
2.4.3	<i>De Bleeke Dood</i>	22
2.4.4	<i>De Ooievaar</i>	22
2.4.5	<i>De Kat</i>	23
2.4.6	<i>Het Prinsenhof</i>	24
2.4.7	<i>De Gekroonde Poelenburg</i>	25
2.4.8	<i>De Huisman</i>	26
2.4.9	<i>De Zoeker</i>	26
2.4.10	<i>De Bonte Hen</i>	27
2.4.11	<i>De Schoolmeester</i>	28
2.4.12	<i>Het Jonge Schaap</i>	29
2.4.13	<i>De Jonge Dirk</i>	31
2.4.14	<i>De Zwaan</i>	31
2.4.15	<i>Overige molens in de streek</i>	32
2.5	Omwentelingen molens	34
3.	Financieel verslag van het bestuur van De Zaansche Molen over 2022.....	35
3.1	Algemeen.....	35
3.2	Financieel 2022.....	35
3.2.1	<i>Balans per 31-12-2022</i>	35
3.2.2	<i>Resultatenrekening over 2022</i>	36
3.3	Verwachting 2023.....	36
3.4	Accountantsverklaring.....	36
4.	Jaarverslag 2022 Stichting De Windmolen Compagnie.....	39

1. Voorwoord

2022 was voor mij het tweede jaar dat ik voorzitter mocht zijn van onze vereniging.

Het werd een jaar waarin er voor het besturen van de Zaansche molen en de Windmolen compagnie veel te doen zou zijn.

In de laatste Algemene ledenvergadering van 2021 werd de nieuwe visie op de toekomst van de vereniging vastgesteld en kreeg het bestuur van de vereniging de opdracht om de vier thema's voor de toekomst zoals die in de visie zijn bepaald verder uit te werken. Hier onder het verslag daarvan.

Organisatie

Zo is er doorgewerkt aan het verder professionaliseren en toekomstbestendig maken van de organisatie. De keuze voor een bestuursmodel met raad van toezicht heeft geleid tot de zoektocht naar een directeur/bestuurder. Een veelomvattend proces waarbij het bestuur zich heeft laten ondersteunen door een consultant. Er is een profiel voor de functie geschreven waarop een flink aantal reacties kwam.

Uiteindelijk heeft het bestuur Katelijne Prinsenbergh geselecteerd die in eerste instantie per 1 maart 2023 start als directeur van de Windmolen compagnie en in de eerste Algemene ledenvergadering van 2023 aan de leden wordt voorgedragen als directeur/bestuurder van vereniging en stichting. Verder is er in dit kader onder begeleiding van een jurist en een notaris gewerkt aan de aanpassing van de statuten. Het concept daarvan wordt eveneens voorgelegd aan de leden in mei 2023.

Vereniging

Uit het onderzoek dat werd uitgevoerd om de nieuwe visie te kunnen schrijven kwam de nadrukkelijke wens van met name de leden voor blijvende aandacht voor het vereniging en vrijwilligersleven. Het bestuur is daardoor op zoek gegaan naar ruimte voor de leden waar men gezellig en om allerlei redenen bij elkaar kan komen.

Op de lange termijn wordt daarbij gedacht aan de nog te restaureren schuur van molen het Pink en op korte termijn wordt hiervoor de eerste verdieping vrijgemaakt en ingericht boven de entree van het museum waar nu nog kantoor is.

Gelukkig konden we in 2022 weer een gezellig en compleet "Bestvat" met elkaar vieren. Dat had ook iedereen echt behoefte aan en dit is ook een evenement dat zeker moet blijven.

Commercie en marketing

In de nieuwe visie staat dat het wenselijk is om de financiën van de Zaansche molen minder afhankelijk te maken van toerisme. Wat het bestuur daarvoor in 2022 heeft kunnen doen is het selecteren van een gespecialiseerd bureau op het gebied van fundraising. In 2023 zal de nieuwe directeur/bestuurder hier verder mee aan de slag gaan. Verder wordt er op het gebied van commercie en marketing veel verwacht van het samenwerken met de andere erfgoedpartijen op de zaanse schans.

Samenwerken

In 2022 zijn de partijen op de zaanse schans het eens geworden over intenties tot samenwerking op zowel de inhoud van het verhaal dat we op de schans met elkaar vertellen als over ontwikkelen van een gezamenlijke exploitatie.

De komende jaren zal er samen worden gewerkt aan de uitwerking van deze intenties zodat eventuele besluiten van de Algemene ledenvergadering hierover kunnen worden voorbereid. Wat hierbij interessant is, is de wens van het bestuur om de kantoorfuncties van de Zaansche molen te verhuizen naar pakhuis de Vrede. Het ligt in de bedoeling deze wens medio zomer 2023 te realiseren. De samenwerkende partijen komen dan fysiek ook dichterbij elkaar wat samenwerken zal bevorderen in de ogen van het bestuur.

Kernwaarde

Al het bovenstaande is ook dit jaar weer na de zorg voor molens, collectie en beeldbank gekomen. Dat is wat bij ons altijd voor gaat! In dat kader is het leuk om te vermelden dat we ook gewerkt hebben aan het verder brengen van de exploitatie van de Westzaanse molens. De plannen hiervoor komen in 2023 verder uitgewerkt in beeld. Wat fijn is dat er nu duidelijkheid is over de herbouw van het ketelhuis van molen de Schoolmeester. Dit bouwwerkje wordt uitgevoerd als toiletvoorziening wat op deze locatie van belang is bij bezoek door grotere groepen. Er is inmiddels geld beschikbaar gesteld door een tweetal fondsen en er is een omgevingsvergunning in zicht.

Waar ook de nodige aandacht van het bestuur voor is geweest is de mogelijke toename van het toerisme op de schans en de consequenties voor het bezoek aan onze molens en de daarbij horende veiligheid. Een onderwerp dat ook in 2023 aandacht zal blijven vragen.

Verder is er, en daar wordt ook uitgebreid over gecommuniceerd, grote behoefte aan meer vrijwilligers voor het werk op en rond molens en museum.

Dit zal in 2023 blijvend om aandacht vragen: **Hoort ,zegt het voort!**

Op de geplande Algemene ledenvergaderingen in mei en juni zien wij elkaar weer en spreken we met elkaar over een aantal voor de toekomst van de vereniging belangrijke zaken zoals de benodigde aanpassing van statuten.

Ik verheug mij er op u daar te zien.

Jan Goedhart ,voorzitter.

2. Het Molenmuseum in 2022

Het jaar 2022 bracht ons een beetje terug naar de wereld die we kenden van voor corona. Een beetje, omdat het effect van de pandemie nog op allerlei gebieden voelbaar bleef. Niet alleen in het achterblijven van het aantal bezoekers, maar ook bij verschillende in gang gezette projecten die vertragingen opliepen door gebrek aan materialen en bemensing bij leveranciers. Ondanks dat werd er gestaag verder gewerkt aan de verbetering van onderdelen binnen en buiten het museum. Terwijl de tentoonstelling 'Ridders van de molen' werd verlengd, ging alle aandacht naar twee belangrijke projecten: Meerstemmigheid en het Molen Speel Erf.

2.1 Meerstemmigheid

In de 2^e helft van 2021 is het meerstemmigheidstraject in gang gezet, met als doel het onderzoeken van de verhaallijnen en perspectieven in de huidige presentatie. Hiervoor heeft het museum samengewerkt met verschillende experts op het gebied van (museale) meerstemmigheid. In samenspraak met deze experts is het hoofddoel geformuleerd:

Naast het vertonen van de lokale geschiedenis en ambachten, creëren we in de tentoonstelling het bewustzijn dat de Zaanse industriemolens altijd een relatie hebben gehad met de rest van de wereld. Zo beoogt het museum een zo compleet mogelijk beeld van het verleden en heden te bieden en ervoor te zorgen dat elke bezoeker zich kan identificeren met de verhalen en de perspectieven die in het museum worden vertoond.

Om dit doel na te streven heeft het museum twee sessies met experts georganiseerd en zijn vervolgens met o.a. de ontwerper de aanpassingsmogelijkheden in kaart gebracht. In samenspraak met de experts en naar aanleiding van de bevindingen tijdens de sessies, heeft het museum een plan van aanpak geschreven voor het verder uitwerken en implementeren van aanpassingen aan de presentatie. De resultaten hiervan werden in 2022 gerealiseerd.

Deze experts dachten mee over de manieren waarop meerstemmigheid bereikt kon worden.

Maria Rey Lamslag

Lara Nuberg

Jörgen Tjon A Fong

Guinevere Ras

Naar aanleiding van de sessies met de experts zijn verschillende mogelijkheden in kaart gebracht voor het vertonen van een meerstemmig verhaal. In nauwe samenspraak met de vormgever Tekst & Uitleg werden de resultaten en bevindingen van de experts in werkbare vormen gegoten. De volgende aanpassingen werden voorgesteld en vervolgens overgenomen:

1. Toevoeging van een extra beeldscherm als introductie om de rol van de gidsen toe te lichten.
2. Visuele aanvulling op de wand aan het begin van de tentoonstelling, bestaande uit de in molens verwerkte producten en hun oorsprong.
3. Nieuwe wereldbol-animatie bij de centrale interactieve kaart.

4. Laten maken van een extra beeldscherm bij de vitrine met soorten molens en informatie over economische systemen en betrokken bevolkingsgroepen.

Pieter Boorsma, die optreedt als één van de acht gidsen, heeft als introductie op het museum en de andere gidsen, een gesproken tekst gekregen. Hij zegt:

“Meer dan drie eeuwen geschiedenis, dat is niet zomaar samen te vatten. Dat doen we in dit museum ook niet. De geschiedenis van de Zaanse industriemolens kent veel lagen. Arm en rijk, mooi en lelijk. Handel over de hele wereld. Ook dat gaat over arm en rijk, mooi en lelijk. Acht Zaankanters nemen u mee in de geschiedenis...”

Pieter Boorsma geeft introductie

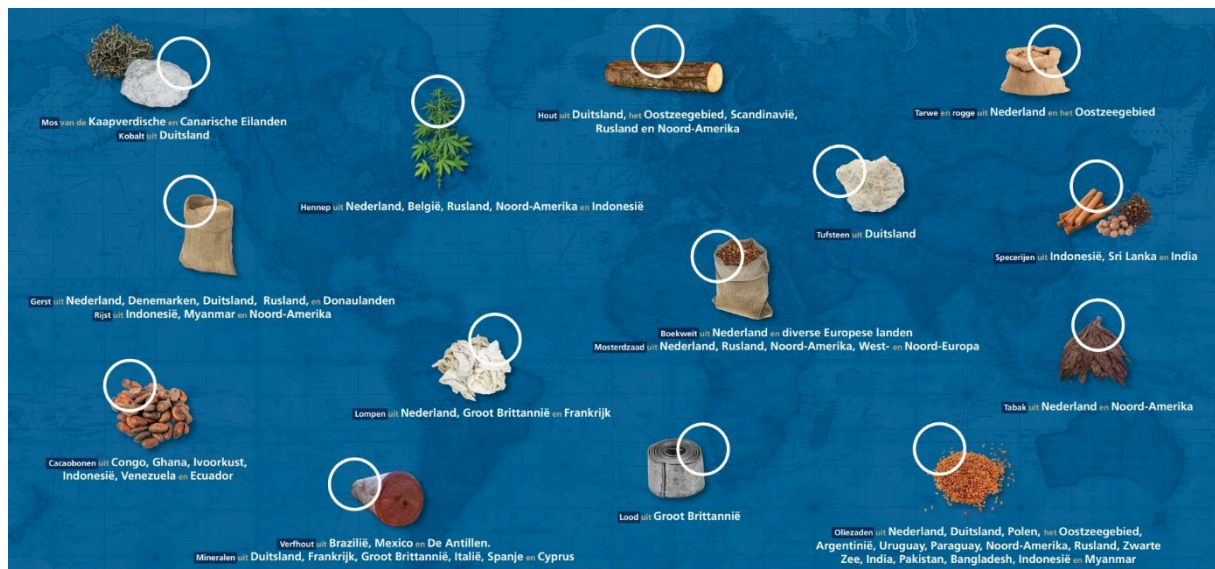
Daarna stelt hij de andere gidsen kort voor. Om te eindigen met:

“Mensen van over de hele wereld kunnen hier zien hoe al meer dan drie eeuwen hout wordt gezaagd, olie wordt geperst, papier wordt geschept, gerst en rijst wordt gepeld en verfstoffen worden gemalen. En nog veel meer. Maar dat ziet u vanzelf in dit museum. Veel plezier.”

Om de relatie tussen de molens en de wereld duidelijk te maken, is er bij de grote modellen vitrine een nieuwe animatie gemaakt en een beeldscherm met een aantal grondstoffen en de herkomst daarvan.

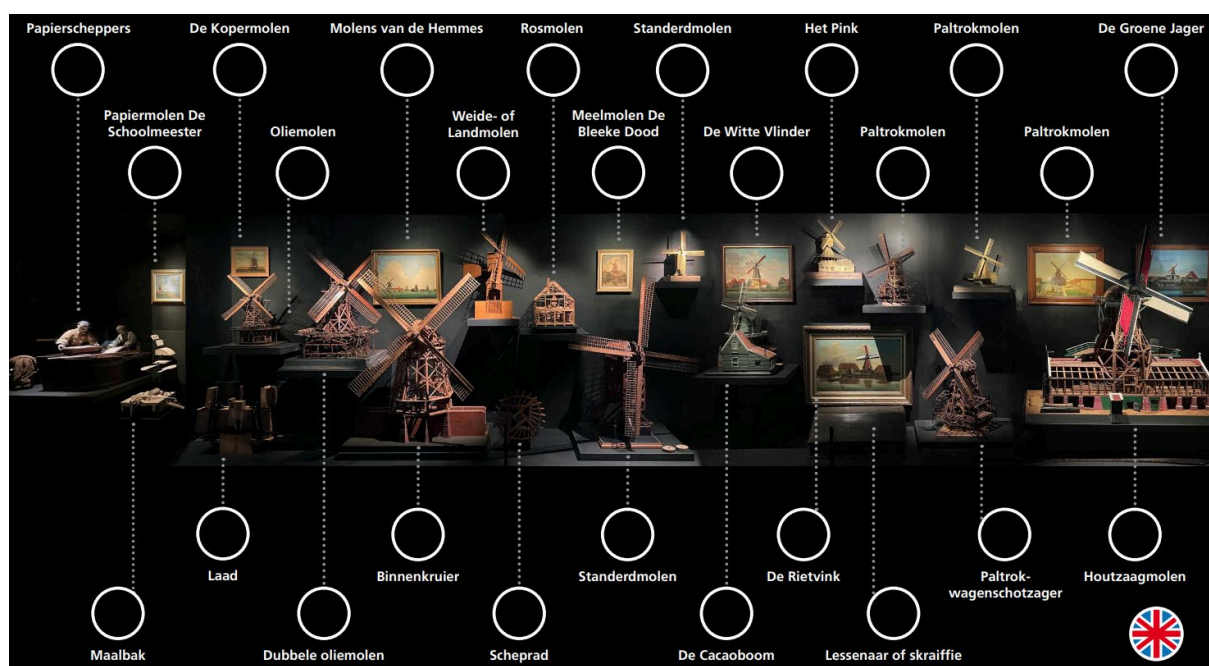
In de nieuwe animatie draait de wereld rond

Op een beeldscherm de grondstoffen die in de molens werden verwerkt. De herkomstlanden staan er bij. Na aanklikken opent zich een nieuw scherm met een animatie waarin de bewerking wordt getoond.

Op het beeldscherm is de bewerking en de toepassing van de grondstof te zien. Op de grond zoomt de wereldbol in op de Zaanstreek en toont welke molen de grondstof verwerkten en waar ze stonden.

Op twee beeldschermen zijn alle modellen in de grote vitrine afgebeeld. Ieder model is op een beeldscherm aan te klikken voor meer informatie. Als voorbeeld hieronder de standerdmolen.

Standerdmolen

Dit opengewerkte houten model van een standerdmolen laat zien hoe vernuftig het principe van een windmolen is. De oudste meldingen van standerdmolens komen uit Vlaanderen en stammen uit de 11e eeuw. In de eeuwen daarna duiken standerdmolens op in Normandië, Engeland, Duitsland en Nederland. Tijdens de derde kruistocht aan het einde van de 12e eeuw bracht de graaf van Vlaanderen een standerdmolen in onderdelen naar het Midden Oosten. In de Zaanstreek wordt voor het eerst melding gemaakt van een standerdmolen aan het begin van de 14e eeuw.

W. Stolk (ca. 1908 – 1993), standerdmolen, hout, circa 1950 – 1990

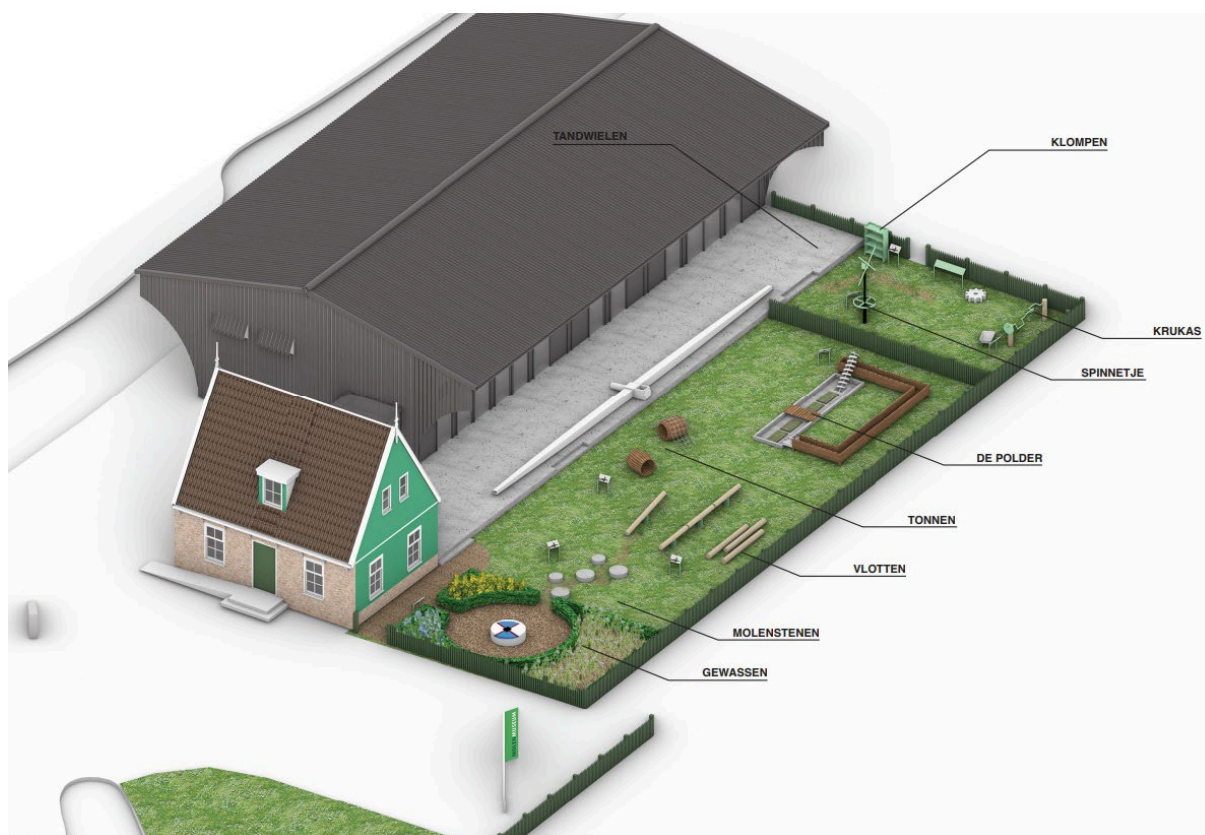

Bij het aanklikken van de standerdmolen verschijnt bovenstaand scherm. Het model is van alle kanten gefotografeerd.

Tot zover de meerstemmigheid zoals dit in het museum een plek heeft gekregen. Met dank aan de adviezen van de experts, het bureau Tekst & Uitleg en het Mondriaanfonds.

2.2 Molen Speel Erf en Molen Educatie Erf

Het Molen Speel Erf en het Molen Educatie Erf waren van meet af aan onderdeel van het Molenmuseum. Maar de realisering ervan stuitte op tegenvallers en duurde langer dan het meerstemmighedsproject.

Het Molenmuseum met entreegebouw. Aan de zuidkant de projectie van het Molen Speel Erf (het linkerdeel) en het Molen Educatie Erf (het rechterdeel).

Buitenactiviteit

Al in de voorbereidende plannen voor het nieuw te maken Molenmuseum aan de Kalverringdijk, kregen ideeën over een Molen Speel Erf en een Molen Educatie Erf een plek. Zij het nog een vage plek. Van verschillende kanten werd De Zaanse Molen geadviseerd om bij het museum een buitenactiviteit te realiseren die met name in het zomerseizoen gezinnen zou aantrekken. Niet onbelangrijk was daarbij de notie dat bezoekers aan de Zaanse Schans en de molens langs de dijk, al van grotere afstand konden zien dat er wat te doen is bij het Molenmuseum.

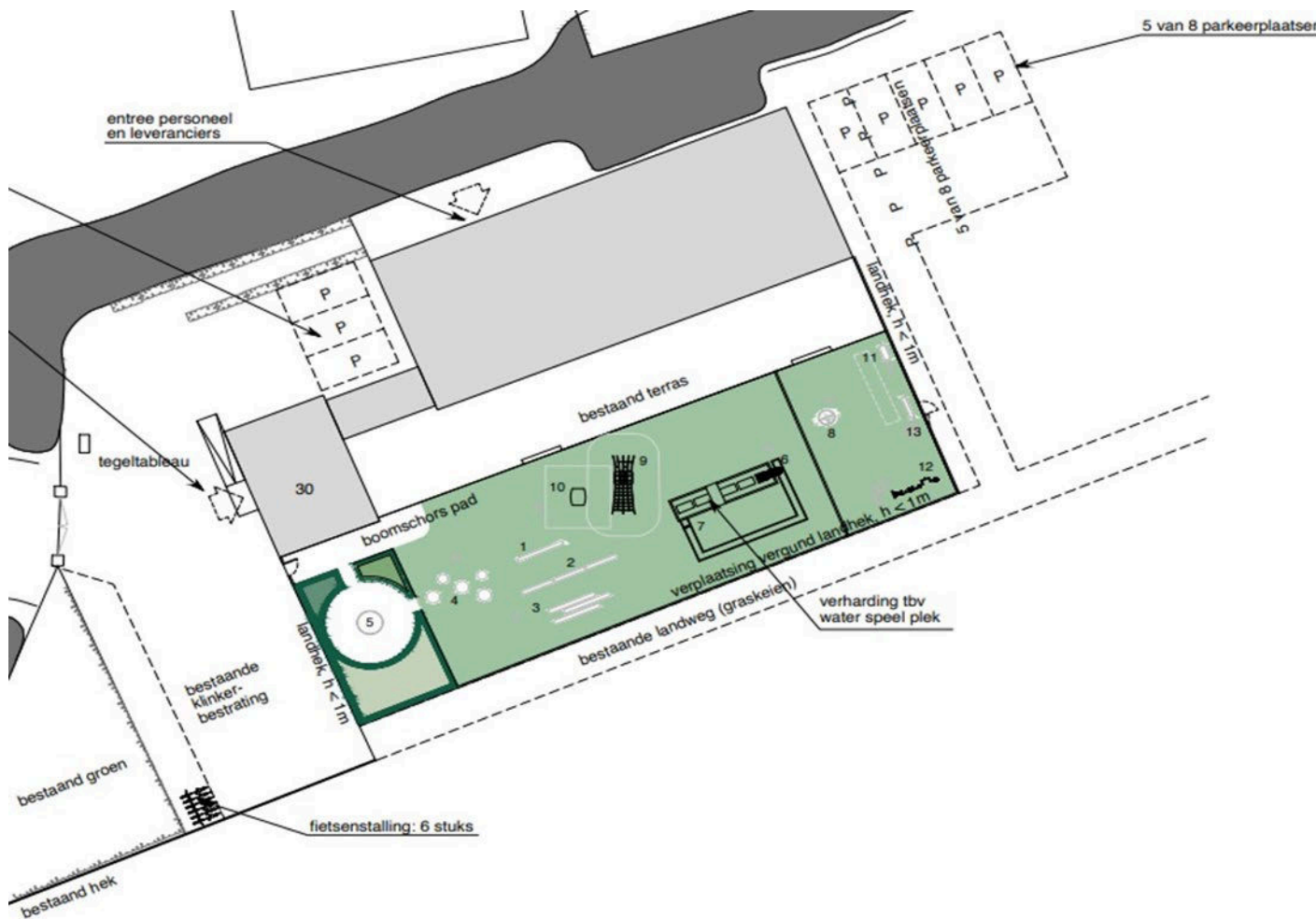
Duurzaam en leerzaam

In samenwerking met ontwerpbureau Tekst & Uitleg en de corporatie Museummakers werd een plan ontwikkeld voor een duurzaam Molen Speel Erf én een Molen Educatie Erf. Uitgangspunt was om voor beide erven toestellen te maken met de bewegingen die traditioneel horen bij het molenaarsambacht en de molenmakerij: het hijsen, het verplaatsen van water en het werken met de wind. Alle speeltoestellen functioneren uitsluitend met behulp van de zwaartekracht of de fysieke kracht van de mens.

Vanuit die gedachte werden een aantal toepassingen ontwikkeld: het draaien van molenstenen, het werken met een krukas, de werking van tandwielen, het op de wind zetten van een spinnetje (kleine molen), het balkenvlotten en het lopen op klompen.

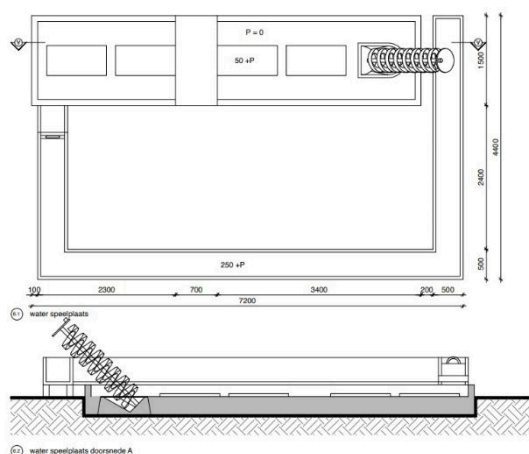
De onderdelen

Het gehele buitenerf bestaat uit twee soorten speel elementen, de speeltoestellen en de educatieve elementen. Van die laatste groep zijn er een aantal in een apart afgesloten gedeelte geplaatst omdat hier alleen onder begeleiding vanuit het museum mee gewerkt mag worden.

De schematische tekening met de speeltoestellen en de educatieve elementen

De speeltoestellen zijn:

1 wip

2 evenwichtsbalk

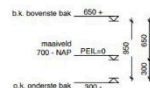
5 draaiende molensteen van hout

6 watervijzel

7 watersluisje

9 ton met net

10 ton

De watervijzel (6) en het watersluisje (7)

De educatieve elementen zijn:

3 balken

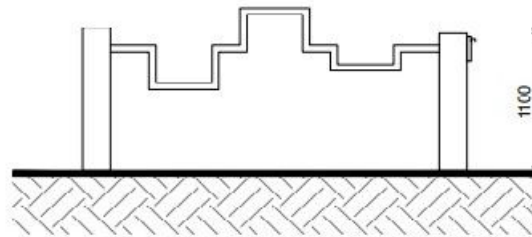
4 molenstenen van steen

8 spinnetje met windmeter

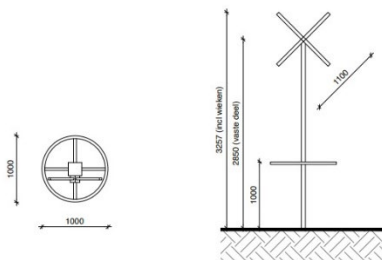
11 klompenrek

12 krukas en hijs installatie

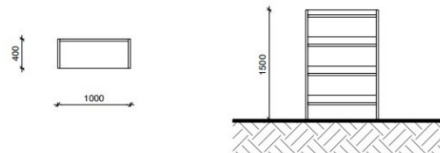
13 tandwielbord

Krukas (12)

Spinnetje (8)

Klompenrek (11)

Moeizaam en tijdrovend proces

Helaas had het molenspeelerf te kampen met veel tegenvallers die er voor hebben gezorgd dat de oplevering ervan een aantal keren uitgesteld moesten worden. De tegenvallers werden niet veroorzaakt door een slechte of trage plan ontwikkeling of uitvoering, maar kenden externe oorzaken.

Ten eerste was daar het zeer moeizame en tijdrovende traject van vergunningaanvraag en verlening. Hierdoor kon het project niet samen met de oplevering van het museum worden uitgevoerd, zoals aanvankelijk de bedoeling was. De ingediende plannen werden door de gemeente Zaanstad pas na een aantal wijzigingen uiteindelijk goedgekeurd. Daarna werd het tot onze verrassing duidelijk dat het terrein waarop het speelerf moest verrijzen, viel onder een beschermd dorpsgezicht, hetgeen opnieuw veel tijd nam in de toekenning van de omgevingsvergunning. Die werd in januari 2022 toegekend.

Op 28 februari (de bezwaartermijn verliep op 26 februari) informeerden we of er bezwaren waren gekomen, waarop de vergunningverlener op 17 maart bevestigde dat dit niet het geval was. Op 21 april overlegden we aan de vergunningverlener de bescheiden die drie weken vóór uitvoering ter goedkeuring moesten worden voorgelegd aan de afdeling Advies en Toezicht van de sector Veiligheid, Vergunningen en Handhaving (VVH).

Op 11 mei gaf de constructeur aan dat er (tegen onze verwachting in) toch constructief zaken aangeleverd moesten worden, net als de funderingen van de speeltoestellen die vanuit erkende leveranciers werden aangeleverd.

Vervolgens kregen we te maken met lange levertijden van de speeltoestellen, waardoor besloten moest worden om de verdere aanleg van het erf over de vakantie te tillen en daar eind augustus/begin september mee aan te vangen. Dit om te voorkomen dat er tijdens de drukke vakantie periode langere tijd sprake was van een bouwplaats. Naast ongemak voor de vele bezoekers zouden er ook onveilige situaties kunnen ontstaan.

Door de lange levertijden van materialen lieten ook de funderingstekeningen van de leveranciers op zich wachten. Van deze situatie brachten we de gemeente Zaanstad op 22 juni op de hoogte. Op 13 juli waren alle funderingstekeningen naar de gemeente verstuurd, die de stukken een dag later aan de constructeur ter beoordeling voorlegde.

Levertijden en ondergrond

Naast deze vertragende factoren werd al eerder in het proces aanzienlijke vertraging opgelopen door corona maatregelen die maakte dat werkzaamheden slechts in gedeeltes konden worden uitgevoerd. Zoals gezegd bleken grondstoffen en materialen die nodig waren om de speeltoestellen te vervaardigen langere tijd niet leverbaar.

In maart 2022 maakte het ontwerp bureau een aangepaste begroting die in april door het bestuur werd goedgekeurd. De levertijden van de speeltoestellen bleken andermaal langer te zijn dan gehoopt. In mei wilde de toezichthouder van de vergunningverlener op onderdelen aanpassingen doorgevoerd zien, zoals bij de polder, de molenspin en krukas, en het hek.

Tot slot bleek dat de ondergrond van het terrein was volgestort met puin, afkomstig van een fabriek die ooit op deze plek stond. In de herfst en het begin van de winter konden dan eindelijk de eerste toestellen worden geplaatst. Vertraging werd nu veroorzaakt door heftige regenval die maakte dat delen van het terrein lang onder water bleven staan. Er was extra drainage en waterafvoer nodig. Er werd een sloot gegraven langs het terrein en er werd drainage aangelegd. Dit alles maakte het bouw gereed maken van het terrein tot een tijdrovende en kostbare zaak.

Uitstel op uitstel

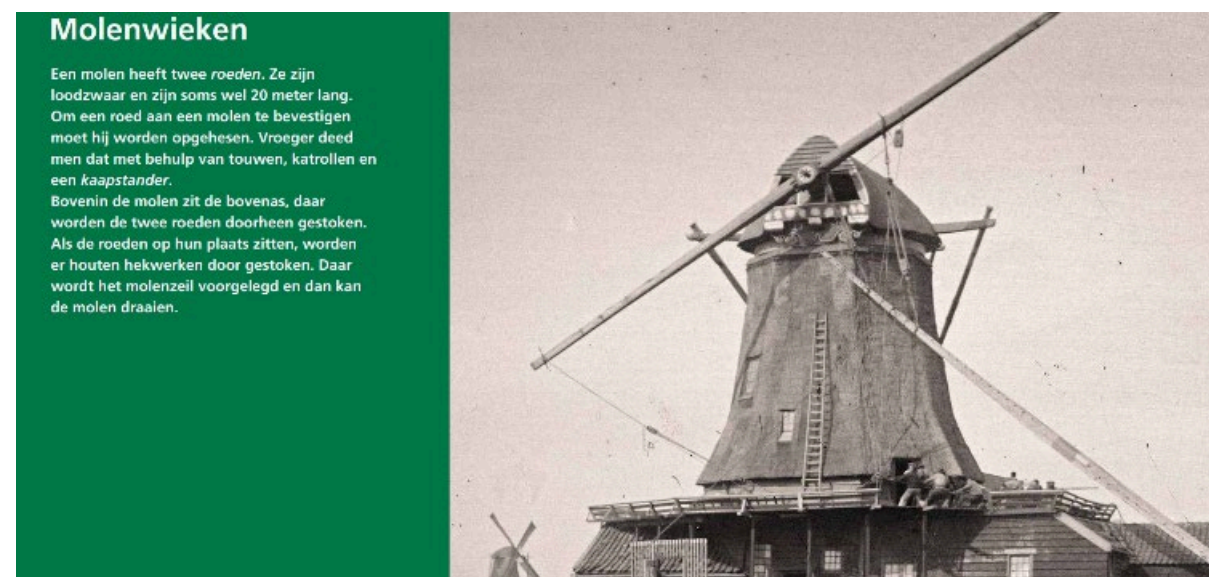
We vroegen uitstel voor de eerder vastgestelde datum van 1 september 2022. Die datum ging voorbij, zonder dat Molen Educatie Erf en Molen Speel Erf klaar waren. Daarna vroegen we opnieuw uitstel, in de verwachting dat de werkzaamheden in september en oktober gedaan konden worden. Opnieuw ging dat niet lukken. En opnieuw vroegen we uitstel, nu tot het einde van het jaar.

Vervolgens gooide overvloedige regenval roet in het eten. Nadat extra drainage het terrein weer droog maakte, kon worden verder gegaan met de uitvoering.

En nu kunnen we eindelijk melden dat het Molen Educatie Erf en het Molen Speel Erf op een haar na zijn gerealiseerd. Het zal in het voorjaar worden geopend wanneer de bezoekersstroom aan de Zaanse Schans en de molens van De Zaanse Molen weer op gang komt. Tot die tijd worden nog een aantal zaken rond het speelerf gerealiseerd, zoals het afmaken van het hek en het verzorgen van beplanting (buxushaag en kleine veldjes kool- en rapenzaad die de grondstoffen voor oliemolens vormen).

Verklarende tekstborden

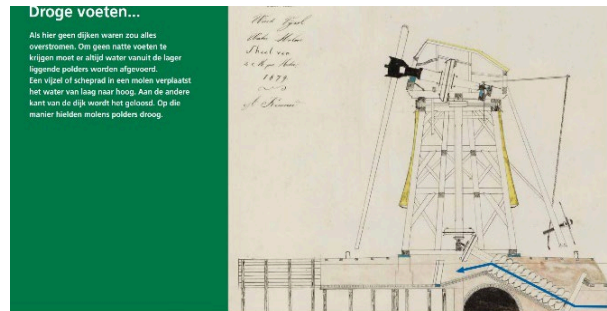
De tekstborden bij de verschillende speeltoestellen en een aantal bij het terrein geplaatste objecten (op het terras naast het terrein liggen een roed van 23 meter, twee kantstenen, en een steen uit een meelmolen) geven achtergrond informatie die aansluit bij de meerstemmige verhalen in het museum zelf. Zo spelen het Molen Educatie Erf en het Molen Speel Erf een scharnierende rol tussen het museum enerzijds en de molens langs de Kalverringdijk anderzijds. Mede dankzij de door u toegezegde steun kunnen wij kinderen en gezinnen spelenderwijs kennis laten maken met de werking van houten machines en laten ervaren met welke krachten in het verleden werd gewerkt. Een verleden dat wij met de Zaanse Molen een toekomst geven.

Tekstbord bij de roed van 23 meter die langs het terrein op het terras ligt.

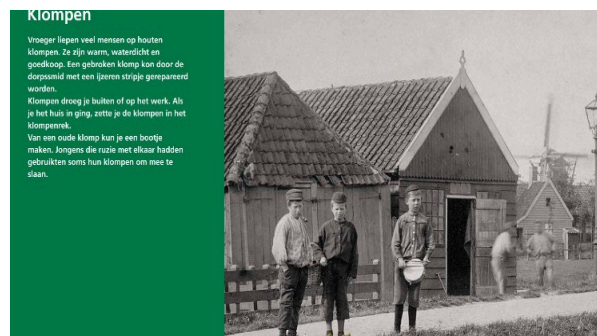
Evenwichtsbalk

Polder met watervijzel

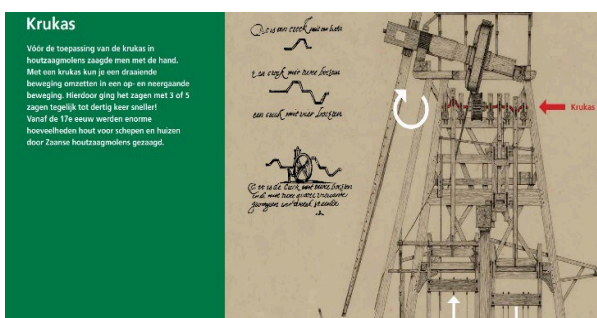
Houten ton als verpakkingsmateriaal

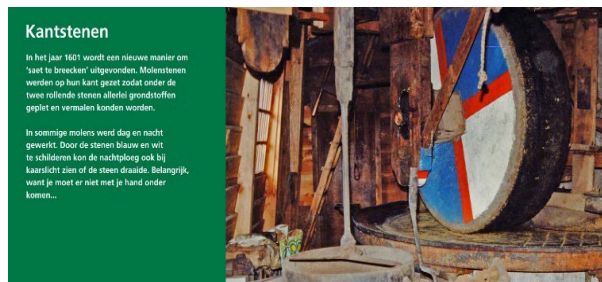
Op je klompen

Spinnetje

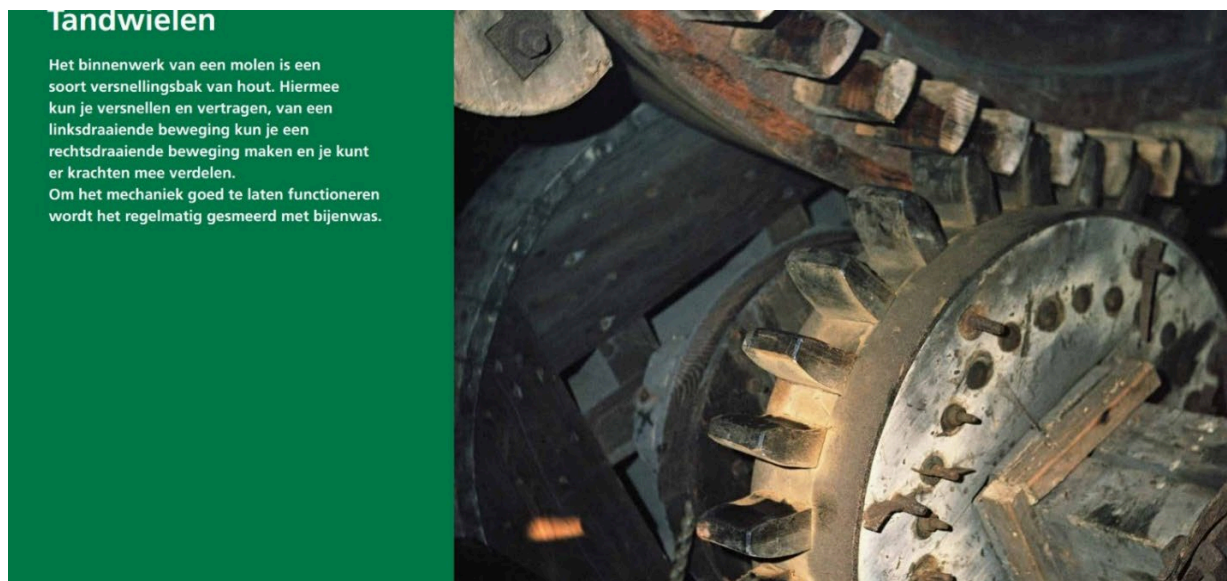
Krukas

Kantstenen

meelmolen

Tandwielen

Verbinding

Het Molen Educatie Erf en Molen Speel Erf laten zien dat de geschiedenis van de Zaanse industriemolens een geschiedenis is van handenarbeid, ambachten en vakkundigheid. Daarmee legt het nadrukkelijk een verbinding met de molens zelf, waar je wel kan kijken naar de werking van de molen, maar nergens aan mag komen. Het Molen Educatie Erf en Molen Speel Erf zijn juist bedoeld om aan den lijve te ervaren wat het is om zelf over balken te lopen, gewichten op te hijsen of te ervaren hoe een krukas werkt. De speeltoestellen zullen ook een rol spelen in de projecten die we, samen met het Zaanse Museum, ontwikkelen voor MBO studenten.

Tot zover de ontstaansgeschiedenis van het Molen Educatie Erf en het Molen Speel Erf.

2.3 Collectie De Zaansche Molen

Sinds 1998 heeft De Zaansche Molen, in samenwerking met de firma Picturae, een professioneel collectiebeheersysteem (CBS) met daaraan gekoppeld een beeldbank. In het CBS worden alle gegevens van de museale objecten geregistreerd, bijgehouden en beschreven. Gekoppeld aan het CBS is een beeldbank, welke door het grote publiek kan worden bekeken en geraadpleegd. De beeldbank is te vinden onder de URL <https://beeldbank.zaanschemolen.nl/>. Zodoende beschikt de vereniging over een fysiek museum en een digitaal museum. Regelmatig krijgen wij verzoeken om beeldmateriaal beschikbaar te stellen voor onderzoek en publicaties.

De collectiebeheerder van De Zaansche Molen, sinds 2015 Fulco Rol, is verantwoordelijk voor de registratie, beschrijvingen en de fysieke controle van de museale collectie. Deze collectie bestaat uit ruim 4000 museale voorwerpen zoals gereedschappen, schilderijen, molenonderdelen, etc., 44000 foto's, ansichtkaarten, negatieven, dia's, etc., 2000 boeken, 1500 documenten en ruim 2000 kaarten en technische tekeningen. In 2022 werd de collectiebeheerder bijgestaan door de volgende vrijwilligers: Gijs van Soest (registratie voorwerpen depot in het Pink), Sjors van Leeuwen (registratie boeken), Jan Klees (registratie dossiers/ krantenarchief), Arie Buttermann (vraagbaak en redigeren teksten) en Martin Schaap (vraagbaak en bestuurslid portefeuille Molenmuseum).

In 2022 zijn ruim 6000 voorwerpen beschreven, gescand en openbaar gemaakt op de beeldbank. Op 4 januari 2022 werd inventarisnummer 0021774 aangemaakt, op 31 december nummer 0027793.

Inventarisnummer: 0027793

Naast de registratie, zijn gedurende 2022 de volgende specifieke locaties, molens en personen beschreven en ontsloten. Onderstaand is slechts een greep uit het geheel.

- Al het materiaal, foto's, documenten, etc. van onze eigen oliemolen de Ooievaar, tot aan de restauratie van 2016, daarbij de naastgelegen molens de Windhond, de Wachter en de Witte Klok/ Roode Hert en de aanleg van de Julianabrug.

- Alle foto's en ansichtkaarten van Assendelft.

- Van de collectie Ohlen zijn een album met molens in en rond Alkmaar en een album van de molens in Amsterdam gedigitaliseerd en geplaatst.

- De foto's van kunstschilder en oprichter van De Zaansche Molen, Frans Mars en zijn atelier in het Westzijderveld.

-250 foto's van de restauratie van de Otter in Amsterdam, gemaakt en geschonken door molenmaker in ruste Nico Maas, zijn gedigitaliseerd en geplaatst.

-Het deel van de Westzijde tussen de Mallegatsloot en de Papenpadsloot is beschreven en online geplaatst, hierbij o.a. het Sloperspad, de Schildersbuurt, het Hart en de Zwaan, de Orion, de Hoopbrug, de aanleg van de Bernhardbrug en de gasfabriek.

-De Oostzijde tussen Zwaardemaker en het spoorwegviaduct.

-Een album met ruim 120 foto's gemaakt door molenmaker Klaas Boerendans, van de afbraak en herbouw van de stoomzagerij de Breeuwer in Zaandam West, is opnieuw gescand en geplaatst.

Restauraties:

In 2022 zijn een aantal museumstukken gerestaureerd.

Als één van de topstukken uit de collectie, onderging het Molenpanorama van Frans Mars een grote restauratie, waarbij ditmaal de aandacht werd gelegd op de constructie van het werk. Remko Bruijs, houtrestaurator, heeft de oude constructie van het werk verstevigd en gefixeerd. Schilderijenrestaurator Rob Boekel heeft hierna de naad tussen beide panelen hersteld en bijgewerkt.

Daarnaast werden een tweetal schilderijen uit de collectie schoongemaakt en gerestaureerd.

Dit betreft het recent verworven schilderij van papiermolen het Fortuin uit Zaandijk. Het werk werd schoongemaakt, bijgewerkt en voorzien van een nieuwe vernislaag, tevens werd de houten lijst, die specifiek bij dit werk hoort, door een lijstmaker onderhanden genomen.

Het tweede werk betreft een olieverfschilderij van pelmolen de Grootvorst aan de Kalverringdijk, 'mooi' gezet vanwege het bezoek van koningin Wilhelmina op 17 april 1899 aan de Zaanstreek. Het schilderij verkeerde in een matige onderhoudsstaat, waarbij vooral het loslaten van de verflaag op sommige plaatsen zorgelijk was. Na afnemen van de vernislaag werd dit hersteld. Hierna kreeg het schilderij weer een verse laag vernis.

Inventarisnummer: 0001316

Wibout Loonen van de firma Art-Care uit Zaandam, heeft een 19^e eeuwse timmerkist, geschonken door Ron Blonk van molenmakerij Saendijck, schoongemaakt en gerestaureerd. Het is de bedoeling dat deze kist onderdeel van de vaste presentatie in het museum wordt.

Aanwinsten:

Ook in 2022 werden er weer diverse schenkingen aan De Zaaansche Molen gedaan.

De heer Bley schonk een aantal boeken, foto's en aantekeningen betreffende het opwekken van stroom met windmolens in de jaren '40 van de 20^e eeuw.

Door de historische vereniging Wormerveer werd een aquarel van Gerrit Mol geschonken met daarop de oliemolens de Boerin en de Bezem.

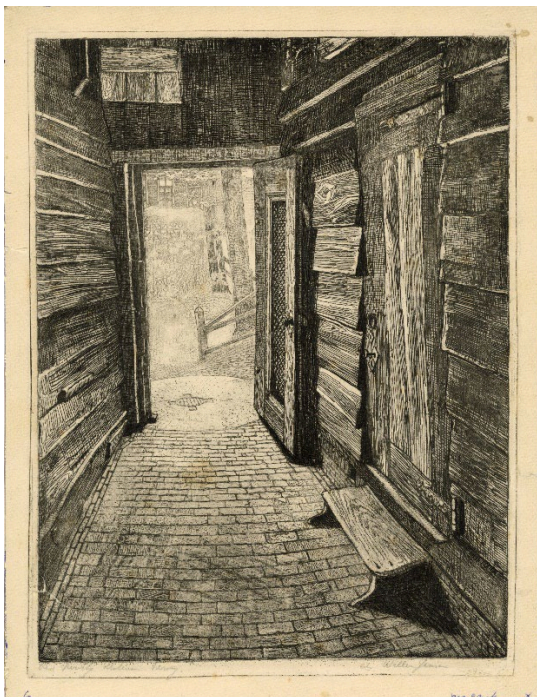
Tijdens graafwerkzaamheden voor de tijdelijke Zaanbrug in Wormerveer kwam men een afgedankte kantsteen tegen met een gewicht van ruim 2,5 ton, afkomstig van oliemolen, later verfmolen de Witte Duif. Deze steen heeft een plaatsje gekregen op de betonplaat aan de zuidkant van het museum.

Mw. Blijenburg schonk een vijftal constructietekeningen gemaakt door molenmaker P. Blijenburg.

Van de familie Donker-Kaat kregen wij een aantal etsen, schilderijen tekeningen van o.a. Willem en Chris Jansen en Frans Mars.

Door de heren Dick Kerssens, Martin Schaap en Fulco Rol werden diverse foto's, ansichtkaarten en negatieven geschonken.

Voorts kregen wij een grote schenking met boeken en folders van mw. Van der Meij uit Amstelveen.

Inventarisnummer 0026182 Ets Willem Jansen, de steeg bij Oostzijde 244-248-250, de woning van o.a. de familie Mulderij van meelmolen de Koker en later Evert Terweij van oliemolen de Quak.

2.4 *Verslag van de Technische Advies Commissie*

In de afgelopen periode is er binnen de vereniging hard gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe toekomststrategie. Ook het beheer en onderhoud van de molens hebben daarin een belangrijke plaats. Zo wordt onder meer benoemd dat het onderhoud van het molenerfgoed op een zo authentiek mogelijke manier dient te worden uitgevoerd. Tevens zouden we ons bij onderhoud en restauraties meer kunnen richten op subsidies en bijdragen uit fondsen. Het maakt de vereniging financieel weerbaarder. Verder kwam daarin aan bod dat we oog moeten houden voor het behoud van kennis van de aan de molens gerelateerde ambachten (bijv. molenmaker, harenmaker, zeilenmaker). De TAC heeft veel met deze onderwerpen te maken en hoopt op een goede manier een bijdrage te leveren aan het verwezenlijken van deze doelen.

Erfbeschoeiingen waren bij de TAC in 2022 een geregeld terugkerend onderwerp. Hiervoor wordt een plan uitgewerkt om deze bij 4 molens langs de Kalverringdijk te vervangen voor een duurzamere oplossing dan het hardhout dat nu aanwezig is. Tevens werd dit jaar de Kalverringdijk verhoogd. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) voerde dit werk uit, echter moesten we de toegangspaden van en naar de molens daar weer op aan laten sluiten.

In 2022 raasde een tweetal stormen over Nederland welke tegenwoordig een naam krijgen. Zo verplaatste 'Corrie' op 31 januari al erg veel lucht. Echter was op 18 februari storm 'Eunice' zodanig dat die te boek ging als de zwaarste storm sinds 1990. Deze veroorzaakte aan de molens rietschade en afgewaaide dakpannen. Naar verhouding viel dat mee, hetgeen iets zegt over de onderhoudstoestand van onze molens en de alertheid van de molenaars.

De Technische Advies Commissie bestond dit jaar uit Fulco Rol, Jan Lange, Walter Busch, Peter Hoveling, Henk Kroes, Jan Doodeman, Martin Schaap, Sjors van Leeuwen, Jan ter Wisscha en Matthijs Ero. Matthijs fungeerde uit hoofde van bestuurslid technische zaken als voorzitter. Jan ter Wisscha voerde secretariële werkzaamheden uit. Walter Busch nam in 2022 afscheid van de TAC. Hij heeft zich in de afgelopen decennia op verschillende plekken in de vereniging zeer nuttig gemaakt. Over Jan Doodeman verscheen een uitgebreid artikel in het voorjaarsnummer van De Windbrief. Behalve dat daarin Jans' inzet voor De Zaanse Molen werd beschreven gaf hij daarin ook aan op welke wijze hij zijn gezin bij het verenigingsleven betrok.

Veiligheid

Samen met de preventiemedewerker Rick Bakker ontwikkelde de TAC een Algemene Periodieke Keuring voor Molens (APK-M). Dit is een checklist om veiligheid op de drukst bezochte molens beter te waarborgen en uitval van in het hoogseizoen te beperken. Voor zaken als brandblussers, bliksembeveiliging, noodverlichting en de RI&E bestaan er protocollen. Echter is de molen als machine maar ten dele ondergebracht in inspecties. De praktijk zal in het nieuwe jaar uitwijzen of deze aanpak succesvol is.

Bij verschillende molens werden onderwerpen die voortkwam uit de RI&E's uitgewerkt en verbeterd. Ook werd besloten de brandweeroefeningen meer structuur te geven en te bekijken of daartoe een agenda omwikkelt kan worden. Toevallig heeft de nieuwe secretaris van De Zaanse Molen een achtergrond binnen de Veiligheidsregio. In hem vonden we ten aanzien van veiligheid een goede 'sparringpartner'.

Op volgorde van verwerving door De Zaaansche Molen hier de gebeurtenissen per molen over 2022:

2.4.1 Het Pink

De molen draaide nagenoeg iedere zaterdag waarbij de molenaarsploeg bestond uit André Koopal, Christiaan Smit, Abel van Loenen, Peter Bank en Kevin Bus. In de eerste helft van 2022 bleef Abel van Loenen met zijn collega-molenaar Joris Zandbergen zaterdags iets langer hangen waardoor Het Pink dikwijls in de avond draaide. Tijdens zijn aanwezigheid schilderde Abel de winterzeilen in passende oker-kleuren zodat het geheel weer een kloppend historisch aanzicht kreeg. Dit jaar vonden de bijeenkomsten van de jeugdmodelbouw (onder leiding van André Koopal en Bart Nieuwenhuijs) weer plaats. In het voorgaande jaar vervielen enkele bijeenkomsten als gevolg van het coronavirus. Tijdens de zware storm van februari liep de molen enige schade op aan het riet op het molenlijf.

Op de achtergrond werden dit jaar voorbereidingen getroffen voor een omvangrijke restauratie. Het voorwerk bestond onder meer uit het verrichten van een bouwhistorisch onderzoek waarvoor de vereniging 'D.J.K. Zweers Bouwhistorisch Onderzoek & Restauratie-Adviezen' opdracht had gegeven. Zaanstad heeft voor dergelijke onderzoeken een subsidieregeling. Uit dit onderzoek bleek o.a. dat in de noorderschuur bouwfragmenten aanwezig zijn uit 1620. De oosterschuur in zijn huidige vorm dateert van 1750 hetgeen overeenkomt met de ombouw van wipmolen naar achtkante stellingmolen. De in de bovenbouw verwerkte delen van de wipmolen zijn uit ca. 1660.

De oosterschuur van Het Pink zal het zwaartepunt vormen van de aanstaande restauratie: van fundering tot dak zal deze gerestaureerd en rechtgezet moeten worden waarbij we bekijken of er voor de toekomst een zinvolle bestemming aan deze schuur is te geven. De oosterschuur is onder meer interessant vanwege de oliebakken onder de vloer. Ander aspect bij deze restauratie zal zijn het herstellen van de kap, vervangen van de roeden en het geheel opnieuw bedekken van het molenlijf en kap. Doordat dit een totaalplan betreft waarvoor we meerdere subsidies aan zullen vragen, heeft de TAC Van Reeuwijk Bouwmeester benadert om ons bij de verwezenlijking van de plannen bij te staan. De eerste oriënterende gesprekken hebben eind 2022 al plaatsgevonden. Aan de hand van de verschillende (historische) onderzoeken zullen in een volgende fase afwegingen worden gemaakt over de restauratiewijze waarna vergunningsprocedures en subsidietrajecten zullen aanvangen.

2.4.2 De Koker

Al jaren wordt onze molen in gemeente Wormerland draaiende gehouden door Ton Leegwater en Simon van der Meer. Dit jaar werden zij daarbij terzijde gestaan door aankomend molenaar Gert Zwagerman. Ook bij De Koker richtte de februaristorm forse schade aan. Een dakgoot en tientallen dakpannen kwamen het schuurdak af. Tevens woei er een gat in de rieten kapbedekking. Alles kon spoedig worden hersteld.

De molenmakers herstelde de pentegel van de bovenas daar deze bij het draaien erg heet werd. Ook deden de molenmakers kleine reparaties aan het klossenkruiwerk van de molen zodat het op wind zetten van De Koker wat gemakkelijker gaat. Op 9 april werd er in Nederland in het kader van 50 jaar Gilde van Molenaars een recordpoging gehouden. Zoveel mogelijk molens in Nederland zouden tussen 11.00 en 12.00 uur tegelijkertijd draaien. Uiteindelijk werden er bijna 900 deelnemende molens geregistreerd. Veel van onze molens draaien zaterdags al op dat tijdstip, dus ook De Koker deed mee.

De dag werd extra opgeluisterd door een bezoek van de nieuwe burgemeester van Wormerland, mevrouw Judith Michel-de Jong. Haar voorganger Peter Tange was liefhebber van molens en de prachtige polder waarin De Koker is gesitueerd. Het is bemoedigend dat burgemeester Michel al zo spoedig op een uitnodiging van de molenaars is ingegaan.

2.4.3 De Bleeke Dood

Molenaar/bewoner Rick Bakker liet de molen met enige regelmaat draaien. Vaak in de avond, na zijn werk. Het is met het oog op de veiligheid plezierig dat de molen bewoond is. Zo is er veel toezicht op De Bleeke Dood en het omliggend erf. Om dit terrein beter af te sluiten is er een poort geplaatst. De afkomende raamstukken van De Bonte Hen werden hier als hekpalen gebruikt. Het erf zelf werd flink onderhanden genomen. Op het terrein lagen betontegels waarvan een deel is verwijderd. De oude erfafscheiding in de vorm van een coniferenhaag was al langere tijd ter ziele. Vandaar dat in het voorjaar een nieuwe heg werd aangeplant. Aan de Zaanzijde werden enkele knotwilgen geplaatst. Voorbereidingen werden er gedaan voor het herstellen van het pannendak. Al langere tijd zijn er verschillende lekkages in het woonhuisgedeelte. Onder de pannen zal een betere waterdichte laag worden aangebracht.

De rietdekker deed ook hier stopwerk aan de kap. Verder werden er in de molen verschillende waterpasmetingen gedaan i.v.m. mogelijke verzakkingen. De Bleeke Dood houden we al langer in de gaten omdat de molen enigszins scheef staat. De resultaten waren ook deze keer geen reden tot dringende zorg. De molen neemt binnen educatieve activiteiten en belangrijke plaats in. Vrijwilligers van de educatiegroep weten telkens een aansprekend programma te ontwikkelen waarvoor altijd belangstelling is. In De Windbrief van december verscheen daarover een uitgebreid artikel.

2.4.4 De Ooievaar

Volgens de papieren zou De Ooievaar in 2022 precies 400 jaar hebben bestaan. Echter bleek in 2011 uit een bouwhistorische verkenning dat geen van de onderdelen van de huidige Ooievaar uit dat jaar dateert! Zo bleek dat de hoofdvorm van ca. 1640 is en diverse onderdelen van de verplaatsing van Assendelft naar Zaandam-Oost uit 1670 zijn. Het bouwjaar van de molenshuur werd op omstreeks 1726 vastgesteld. Wel een 17^e eeuwse molen, maar geen 1622.

Matthijs Ero, die dit jaar vijfentwintig jaar actief was op de molen, draaide wekelijks waarbij geregeld lijnolie werd geslagen op voor- of naslag. Molenmaker Ron Blonk liet De Ooievaar verschillende keren door de weeks draaien.

Op de beide Molendagen was de molen geopend. Niet met een bootverbinding, maar nu via het terrein van buurman Duyvis/PepsiCo hetgeen vanuit het oogpunt van veiligheid gunstiger is. We konden rekenen op de bereidwillige medewerking van hen en zij stelden ter promotie zakjes borrelnootjes beschikbaar. Echter hopen we nog een goede oplossing te vinden om

Bezoekers op Molendag, Matthijs Ero aan het voorslag-vuister (foto Ed Pielkenrood)

een vaarverbinding te organiseren. Op deze Molendagen werden Matthijs en Ron geassisteerd door Kenzy Nieuwhof. De mogelijkheid om de in de molenshuur gevestigde Windmolenmakerij Saendijck te bezichtigen kan altijd op sympathie rekenen. Ron gaf daarbij een rondleiding langs de materialen en de vele gereedschappen.

Teleurstellend was de constatering dat enkele muizen zich tegoed hadden gedaan aan de voorslagharen welke een jaar geleden van leer waren voorzien. De diertjes zagen kans via het fonteinijzer de nog zachte en vette lederen omslagen te bereiken. Harenmaker Martin Bus zag niettemin mogelijkheden de haren te herstellen.

Op 23 augustus werd een brandje gesticht op de cruise-steiger voor de molen. De schade aan de steiger was niet groot, maar geeft aan dat het er op momenten niet veilig is. Al langere tijd baart de ligging van deze steiger voor de molen ons zorgen. De zeilenmakers van het Zaans Zeilmakers Collectief leverde een tweetal nieuwe bruine zeilen. Op 21 november werd een brandweeroefening gehouden. Ter gelegenheid daarvan was het naslagvuister opgestookt zodat een oefening met 'echte rook' mogelijk was.

2.4.5 De Kat

Hoewel de drukte van voor het coronavirus nog niet terug is, was het afgelopen jaar wel een aanzienlijke verbetering wat betreft de bezoekers op de molens van De Zaansche Molen. De Kat is al decennia lang de meest bezochte molen van Nederland. De molen werd in werking gesteld door de molenaars Robbert en Piet Kempenaar, Mats Faber, Herman Ossebaar en Paul Buurmans. Verder is er een zeer trouw team van kassa- en winkelmedewerkers die hen terzijde staan voor een vriendelijke afhandeling van de bezoekersstroom. Het is bij De Kat altijd de kunst om het onderhoud om het seizoen

heen te plannen. Zo werden in het voorjaar de korte schoren vervangen en werd het halslager van de bovenas iets uitgehaald en weer op hoogte gebracht. Ruud Nieuwhof (collega-molenaar en buurman van De Kat) timmerde en schilderde een nieuw luik voor de westgevel. Samen met Robbert Kempenaar werden er voorbereidende maatregelen genomen voor het vervangen van de steenspil van het noorderkoppel. Deze spil was in de afgelopen jaren verzwakt geraakt en daardoor niet meer veilig. De Zaanse Molen kocht al enkele jaren geleden daarvoor een eikenhouten balk zodat deze kon drogen. Nu is het plan deze te vervangen hetgeen in januari 2023 zal gaan gebeuren.

Als gevolg van de dijkverzwaring was de aansluiting op het molenpad bij de entree niet meer als behoort. Er werd een plan gemaakt een loopbeun aan te leggen van dijk (voetpad) naar de entree. Functioneler en historisch fraaier. Dit werk hopen we voor het volgende hoogseizoen afgerond te hebben.

2.4.6 Het Prinsenhof

Onze schitterend gesitueerde gortpelmolen in Westzaan vierde dit jaar haar 300-jarig bestaan. De windbrief (document waarin bepalingen ten aanzien van windrecht waren vastgelegd) dateert van 6 februari 1722 en werd uitgereikt aan Dirk Claasz. Groot en Cornelis Abrahamsz Relk. Het Relkepad naar de molen is naar hem vernoemd. Het Prinsenhof is uniek daar het de enige overgebleven complete pelmolen in Nederland is.

Dit jubileum werd onder meer aangegrepen een tentoonstelling in te richten van fotograaf Kees Jak. Jak neemt bij verschillende weertype bijzonder fraaie foto's van de molen welke vaak door de NOS bij het weerbericht worden getoond. De mooiste exemplaren werden nu in de molenshuur geëxposeerd hetgeen op veel belangstelling kon rekenen.

Gerrit Volkers vierde dit jaar zijn 50 jarig (!) jubileum bij Het Prinsenhof terwijl Gerrit Gelderman dit jaar zijn molenaarsexamen met goed gevolg aflegde. In dit al bijzondere Prinsenhof-jaar werden op Zaanse Molendag de beide Gerrits in zonnetje gezet.

Het Prinsenhof is als enige molen uitgerust met een sprinklerinstallatie. Daaraan werd dit jaar veel werk verricht. Voorgaande jaren was duidelijk geworden dat de installatie gewijzigd moest worden om deze minder storings- en onderhoudsgevoelig te maken. Daarvoor werd buiten de molen een iets onderkelderd 'geitenhok' gemaakt waarin de techniek (vorstvrij) ondergebracht kon worden. Deze omzetting is in een tijd met een tekort aan technische mensen een hele onderneming.

Op 14 juni bezocht een delegatie van de TAC de molen waarbij de gehele onderhoudstoestand werd bekeken en beoordeelt. Daaruit kwam o.a. voort dat een stellingprop en het kruirad grotendeels vervangen moesten worden. Dit onderhoudswerk werd kort daarop uitgevoerd. Ook werd daarbij het rad zelf en resterend schilderwerk aan de staart afgerond. Het kruirad was bij de laatste schilderbeurt als niet meer meegenomen. Hoewel het hoofdmolenaarschap van Het Prinsenhof wordt vervuld door

Rick Bakker zijn mensen als Bart Nieuwenhuijs, de beide Gerrits, Bert Smit en Fred Eerenberg onmisbaar voor het op gezette tijden in werking zetten van de molen en het onderhoud van het moleneiland.

2.4.7 De Gekroonde Poelenburg

Ook dit jaar draaide De Poelenburg weer geregeld. Een imposant beeld voor bezoekers van Zaanse Schans én goed voor de conditie van deze paltrok-houtzaagmolen. Voor deze molens is het gunstig als deze zoveel als mogelijk op de wind staan i.v.m. het inregenen op de zaagvloer.

Stabiele factor binnen de groep is Bob Vink die twee tot drie keer in de week op de molen komt. De bemensing bestaan verder uit Martin Schaap, Rick Struik, Henk Kroes en Peter Moerland. De laatstgenoemde heeft zich op aanwijzing van Jan Doodeman verder bekwaamd in het onderhoud en beheer van de zagen. Want naast het draaien wordt er, als dependance van Het Jonge Schaap, regelmatig gezaagd.

Er werd ook onderhoud verricht: zo werd er een nieuw vangstuk aangebracht. Het zogenaamde teenstuk, dat het hardst slijt van de vangstukken, was al langer aan vervanging toe. Daarom was hiervoor eerder wilgenhouten aangeschaft dat mooi kon doordrogen. Molenmakerij Saendijck maakte het geheel pas, plaatste het en stelde de zaak nauwkeurig af. Mede doordat de molen vaak met hetzelfde end beneden staat, waren enkele kluften en bordveren aan vervanging toe. Geadviseerd is nu vaker een ander end beneden te zetten zodat we kunnen bekijken of het overige houtwerk langer goed blijft.

Als enige paltrok heeft De Poelenburg een geavanceerd systeem om de zaagsleden terug te trekken. Dit gebeurt door middel van een lange, rondgaande touwsnaar welke was versleten. René Peereboom verbond de uiteinden van het 23 meter lange touw met een lange splits aan elkaar. Nadat de snaar was aangespannen, bleek het touw prima te functioneren.

Tenslotte werd in de droogloods een eenvoudig toilet gemaakt. Bij gure weersomstandigheden komt dit het comfort, ten opzichte van de plee boven de Zaan, zeker ten goede.

Op 3 juni, de vroege zaterdagmorgen voor Pinksteren, stond de molen samen met Het Jonge Schaap en Het Klaverblad in Loilakstand. Een traditie die een kleine groep molenaars nog in ere probeert te houden.

2.4.8 De Huisman

Sjors van Leeuwen en Jacintha Mandjes houden hier al enkele jaren de zaak goed draaiende. De winkel is tegenwoordig iets kleiner en beschikt over minder laagdrempelige souvenirs. De bezoeker kan tegen betaling een prachtige rondleiding krijgen van één van de medewerkers. Sjors werkte dit jaar minder op de molen doordat hij tevens als coördinator in het Molenmuseum functioneert. Op De Huisman draaide daarom naast hem Paul Buurmans en Joop Broodbakker. Ook jongere molenaars vonden er verschillende keren een plek. Zo is Stan Baltus veelal in het weekenden actief op de molen en ook Job de Groen zet de molen geregeld in werking. Voor De Zaansche Molen is het erg fijn op jonge talent binnen de vereniging te kunnen rekenen. Een kleinere molen als De Huisman is een prima molen om onder begeleiding de kneepjes van het vak onder de knie te krijgen.

Dit jaar werd De Huisman geheel geschilderd. Tijdens de kurkdroke zomer van 2022 zette schildersbedrijf B. Bommerson de molen geheel opnieuw in de verf en teer. Daaraan voorafgaand zijn er door de molenmakers kleine reparaties verricht aan de gevels. In verschillende geveldelen van pakhuis De Haan zijn laseinden gezet om het originele materiaal te kunnen behouden. De molen knapte prachtig op. Schraal teerwerk werd eigen personeel na aandrogen nogmaals geteerd.

2.4.9 De Zoeker

Deze molen springt er wat betreft het aantal omwentelingen altijd bovenuit. Molenaar Ruud Nieuwhof maakte ruim 1,5 miljoen omwentelingen met het wiekenkruis waarmee De Zoeker een tweede plaats inneemt van meest draaiende molens van Nederland. Met elkaar draaien de molens van De Zaansche Molen 7,4 miljoen omwentelingen. Niet alleen de beroeps, maar ook enkele vrijwillig bemenste molens van de vereniging draaien veel.

Voor de vorig jaar nieuw aangebrachte buitenroed werden twee nieuwe oranje zomerzeilen gemaakt en geleverd. De binnenroed uit 2001 werd onderzocht op lasnaden en de plaatdikte. Daarin werden geen onvolkomenheden aangetroffen. In de molenhut werd de methode van verwarming gewijzigd. Voorheen waren radiatoren aangebracht welke waren aangesloten op de cv van de naastgelegen molenaarswoning. Nu is ervoor gekozen i.v.m. warmteverlies een elektrische verwarming te installeren. De molenaar ontving met name bezoekers in groepsverband. Tijdens onverwachte groot-onderhoud aan Het Jonge Schaap was de molen enkele weken voor alle bezoekers geopend. Natuurlijk slaat de molen olie. Een deel van de in de molen verwerkte arachideolie wordt gebotteld en door Stichting Windmolen Compagnie (WMC) in de verkoop gebracht.

2.4.10 De Bonte Hen

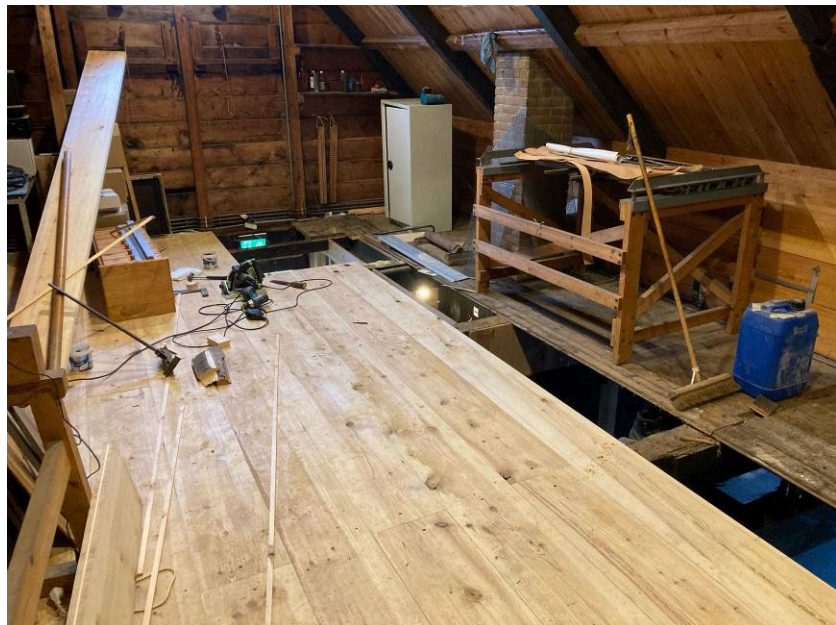
Op 25 januari 2022 kwam De Bonte Hen prachtig in beeld voor het programma 'Geheim van de Meester'. Ten tijde van corona waren opnames gemaakt over de productie van lijnolie waarin molenaars Gijs van Soest en André Koopal figureerden. De productie van olie werd smaakvol verbeeld waarbij werd uitgelegd hoe 'de meesters' in de 17e eeuw hun verf bereid hebben.

Aan deze molen werd in 2022 flink onderhoud verricht. Al in het voorgaande jaarverslag was aangekondigd dat er hout was ingekocht voor de vervanging van de 8 buitenraamstukken waarop de stelling rust. De eiken balken hadden al langere tijd op het voorerf gelegen en waren daarom mooi gedroogd en voorbewerkt.

In maart plaatste Jonker Restauratie & Molenmakersbedrijf met behulp een hijskraan en enkele medewerkers van de WMC de nieuwe balken. Hierna schilderde Ruud Nieuwhof deze nieuwe liggers netjes af.

Ander project was het vervangen van de vloer van de schuurzolder. Ook daar werden in de wintermaanden medewerkers van de WMC voor ingezet. Curieus is dat daarbij gebruik gemaakt werd van houten vloerdelen van de in 1848 afgebroken molen De Oude Haas. Van deze molen bleef de schuur tot 2005 deels bewaard. In dat jaar werden deze vloerdelen opgeslagen en 17 jaar lang bewaard in 'buurmolen' De Os. De eigenaar stelde de ruim 4 centimeter dikke grenen delen om niet beschikbaar.

De nieuwe delen werden in diezelfde houtswaarten geschaafd zodat oud en nieuw hout naadloos op elkaar aansloten waarna zaak met gesmede spijkers werd bevestigd. De oude delen beslaan uiteindelijk de hele lengte van de schuur en twee delen breed. Een afzaageindje van een vloerdeel is overgebracht naar het depot van De Zaansche Molen. Zo is weer een klein stukje historisch materiaal bewaard gebleven van De Oude Haas welke in 1634 zou zijn gebouwd.

Ook bij deze molen moest het toegangspad worden aangesloten op de verhoogde dijk. De Zaansche Molen greep de gelegenheid aan het gehele pad bestaande uit gele IJsselklinkers in zijn geheel weer op hoogte te brengen. Op het eind van het jaar verrichtte de molenmakers van Saendijck nog allerlei klein onderhoud aan het gaande werk. De molen was weliswaar niet veel vaak geopend, maar draaide evenwel geregeld door de inzet van Martin Bus, Fulco Rol, Gijs van Soest, Jippe Kreuning en enkele maalploegleden.

2.4.11 De Schoolmeester

Afgelopen jaar stond De Schoolmeester op verschillende momenten behoorlijk in de belangstelling. Molenaar Arie Butterman ging dit jaar met pensioen, maar vierde in 2022 ook zijn 50-jarig dienstverband. Dit moment werd aangegrepen om de molen op de Zaanse manier ‘mooi’ te zetten, precies zoals dit in 1927 gebeurde ter gelegenheid van het 70-jarig dienstverband van meesterknecht Willem Kat. Tot in detail werd het naambord (spant) tussen de roedtoppen nagemaakt zodat het allemaal zoveel als mogelijk op 1927 zou lijken.

Aangezien corona hoegenaamd achter de rug leek, ontstond een prachtige gelegenheid voor de première van de documentaire “Windpapiermolen De Schoolmeester” die gemaakt werd door Thijs Okkerse en gefinancierd was door het Fortuinfonds. Deze première vond plaats op 22 april in filmhuis ‘De Fabriek’ in een overvolle zaal. Hierna verplaatste een deel van het gezelschap zich naar de mooiegezette Schoolmeester om de receptie ter gelegenheid van het jubileum en afscheid van Arie bij te wonen. Overigens bleef Arie de rest van het jaar actief als vrijwilliger op de molen. In de najaar-ledenvergadering van De Zaanse Molen werd Arie door het bestuur voorgedragen als Erelid hetgeen op ruime instemming van de leden kon rekenen.

Zoon Ron Butterman treedt in vaders voetsporen. Sinds 2017 heeft hij met zijn vader kunnen samenwerken om het ambacht in de vingers te krijgen. Ook hierin speelde het Fortuinfonds, in het creëren van de mogelijkheden, een belangrijke rol.

Net als Arie voert Ron onderhoudswerk aan de molen uit. Hij huurde enkele weken een hoogwerker en schilderde het staartwerk en wiekenkruis. Op 15 juni bezocht de TAC de molen. Het is fijn dat bij zo’n omvangrijk molencomplex het onderhoud goede handen is.

De molenmakers begonnen met het maken van een nieuwe roerbak.

Los van dit alles speelt al jaren het plan om het Ketelhuis, welke in 1877 naast de molen is gebouwd en in de jaren 80 van de vorige eeuw is gesloopt, te herbouwen. Het nut daarvan werd ingezien toen gezocht werd naar mogelijkheden om een sanitaire voorziening te realiseren. Zowel in de geschiedenis als in functionaliteit zou het herbouwen een waardevolle toevoeging zijn. In 2012 tekende

Roerbak voor De Schoolmeester in de werkplaats van Molenmakerij Saendijck.

Matthijs Ero de reconstructie van het ketelhuis op basis van inmeetschetsen en archieffoto's. Dit jaar werd door Jan Lange het plan verder uitgewerkt tot op detailniveau en gaven twee fondsen aan de kosten van de herbouw te willen financieren. Nadat de planvorming gereed was werd de vergunning aangevraagd en de gesprekken met de mogelijke aannemer opgestart. Het vergunningstraject verliep echter zeer traag. We hopen de vergunning aan het begin van 2023 te ontvangen zodat we de bouw van het ketelhuis kunnen starten.

Over maalploeglid Jurgen ten Cate verscheen in het juni-nummer van de Winbrief een artikel over zijn 'mini Zaanse Schans' op zijn zolder en de passie voor de molens. Op de Molendagen hielpen ook Elly Butterman, Bart Butterman, Joop Klein, Gerrit Luyting en Cor Mooij om de molen in zijn geheel in bedrijf te stellen en een indruk te geven van het 17de eeuwse molenbedrijf.

2.4.12 Het Jonge Schaap

Doordat aan het begin van 2022 de regels omtrent het coronavirus nog streng waren, kon het Gilde van Molenaars hun aftrap van hun 50-jarig jubileum niet vieren zoals gehoopt. Een groter gezelschap bijeen in een afgesloten ruimte was niet mogelijk. De Zaanse Molen werd benaderd of we binnen de mogelijkheden mee konden denken omdat Prinses Beatrix (beschermvrouwe van De Hollandsche Molen) had aangegeven bereid te zijn een openingshandeling te verrichten als er een alternatief werd gevonden. Al snel ontstond uit het contact met het Gilde en de Dienst van het Koninklijk Huis het plan de prinses op Het Jonge Schaap te ontvangen. Daar zou zij met enkele molenaars kunnen spreken en het 'Jaar van de Molenaar' openen. Na een korte, zorgvuldige voorbereiding vond het bezoek in de middag van 15 januari plaats. Hoewel publiek niet aanwezig was, kon de gebeurtenis wel op media aandacht rekenen.

Prinses Beatrix met Erik Kopp, voorzitter van het Gilde van Molenaars, in Het Jonge Schaap (foto Tim Doeves)

Molenaar Tim Doeves overhandigd het boek 'Ridders van de Molen' aan presidentsvrouw Savita Kovind. Dochter Swati Kovind staat achter haar (foto Gerrit Admiraal)

ontvangen. Daar zou zij met enkele molenaars kunnen spreken en het 'Jaar van de Molenaar' openen. Na een korte, zorgvuldige voorbereiding vond het bezoek in de middag van 15 januari plaats. Hoewel publiek niet aanwezig was, kon de gebeurtenis wel op media aandacht rekenen.

Mede door het succesvolle verloop van dit bezoek zocht enkele maanden later de Dienst van het Koninklijk Huis nu zelf contact met een bestuurslid. De Indiase president Ram Nath Kovind bracht een staatsbezoek aan Nederland en voor diens echtgenote en dochter werd een Holland-programma samengesteld. Ook nu ontstond uit de samenwerking met de voornoemde dienst, de Indiase ambassade en vertegenwoordiging van De Zaanse Molen een programma. Op 6 april brachten de dames Kovind een bezoek aan Het Jonge Schaap waar molenaar Tim Doeves na een rondleiding en fotomoment het boek 'Ridders van de Molen' overhandigde. Het ontvangen van gasten

in zo'n korte tijd na elkaar van een dergelijk allooi wordt als bijzonder eervol ervaren.

Op en rond de molens proberen we de zaken zo goed als mogelijk in te plannen. Echter zijn niet alle zaken te voorzien, zo bleek in juni bij Het Jonge Schaap. Omdat er in Nederland bij steeds meer stalen molenroeden gebreken worden geconstateerd, en wij met de vele bezoekers daarin een extra veiligheidsmarge hanteren, besloten we tot een inspectie van de roeden. De TAC zocht contact met Wieringa bouwadvies dat tevens een erkend molenadviesbureau is. In samenspraak met de molenmaker, molenadviseur en TAC werd besloten de plaatdikte te controleren van de binnenroed van De Zoeker en de beide roeden van Het Jonge Schaap. Tevens inspecteerde we, om het beeld compleet te krijgen, steekproefsgewijs de lasverbindingen. Deze inspectie lieten we bij Het Jonge Schaap samenvallen met schilderwerkzaamheden en het doen van onderhoud door de molenmaker

zodat de molen er niet speciaal voor stil hoefde te staan. Er werden twee scheuren in het laswerk geconstateerd. Hoewel deze er wellicht al langer zaten, was het niet verantwoord met deze gebreken tijdens het toeristenseizoen door te draaien. Na koortsachtig overleg werd onderzocht of het met creativiteit en improvisatievermogen mogelijk zou zijn dadelijk de roeden te strijken, slechte lassen opnieuw te leggen en daarna de zaak weer aan te brengen. De beschikbaarheid van de juiste mensen zo kort voor de vakanties was niet eenvoudig. Nadat bleek dat ervaren roedenlassers van Blom Opmeer in gelegenheid zouden zijn het werk te doen, werd alles in gereedheid gebracht om op 8 juli de roeden te strijken. Een kraan vanaf het molenerf hees deze horizontaal uit de askop waardoor een kleiner type hijskraan voldoende was. Na het onderzoeken van alle lasverbindingen bleek dat vier lassen vervangen moesten worden. Hoewel de roeden zijn gerepareerd, is niettemin duidelijk dat het laswerk van de roeden matig van kwaliteit is. Het advies is de roeden over enkele jaren alsnog geheel te vervangen. Ondertussen werd het houtwerk door de vrijwilligers geschuurd en geschilderd. Talloze uren gingen erin zitten om alles op tijd in gereedheid te hebben. Ook de roeden zelf werden door molenaar Tim Doeves met enkele vrijwilligers opnieuw geschilderd. Al op 15 juli werden de roeden weer gestoken en op 19 juli draaide de molen weer. Een ongekennde prestatie om een dergelijk werk in zo'n korte tijd te verwezenlijken. Een bevestiging van grote betrokkenheid in een vereniging en teken van saamhorigheid.

Tijdens de werkzaamheden aan de roeden werden ook de hoger gelegen schilderwerkzaamheden uitgevoerd. Daar de wens was dit werk in betrekkelijke korte tijd uit te voeren, werkten de schilders die in dienst van zijn Stichting de Zaanse Schans mee. Deze samenwerking verliep naar ieders tevredenheid. De vrijwilliger van Het Jonge Schaap hebben teerwerk uitgevoerd. Bij de bouw is de

molen in een teervervangend product gezet. Nu werd er een originele en milieuvriendelijke teer gebruikt.

2.4.13 De Jonge Dirk

De molen maakt het goed en maalt met molenaars Abel van Loenen en Joris Zandbergen bijzonder veel. Vooral de laatstgenoemde was vaak op de molen aanwezig. Hij voerde daarbij ook eigenhandig onderhoudswerk uit. Zo werd er geschilderd en geteerd en regelmatig gras gemaaid. De molenaars

Op 17 september 2022 maakte Frank Moerland tijdens een bezoek deze foto met een indrukwekkende wolkenformatie en regenboog boven onze Westaanse molens De Zwaan, Het Prinsenhof en De Jonge Dirk.

vervangen samen enkele delen van de houten vlonders op het eilandje van De Jonge Dirk. Hoewel de molen betrekkelijk klein van omvang is, is er door het omliggende land altijd veel onderhoud. De molen is in het verleden door zijn ligging vandaal-gevoelig gebleken. Echter door de frequente aanwezigheid van molenaars, het verzorgde erf en camera-beveiliging lijkt hier een preventieve werking vanuit te gaan. In afwisseling met Het Prinsenhof komt de Vereniging tot Ongeschonden Behoud Westzijderveld (OBW) hier tijdens werkochtenden in de polder hun pauze houden.

2.4.14 De Zwaan

Bij De Zwaan voerde enkele collega-molenaars op verzoek van de TAC enkele onderhoudswerkzaamheden uit welke zij in het laagseizoen konden uitvoeren. Zo werkte Ron Butterman en Tim Doeves samen om de bonkelaar opnieuw op te wiggen en de bovenas te stellen.

Ook deze molen draaide veel in 2022 hetgeen een machtig gezicht is in het Westzijderveld. Zowel De Jonge Dirk als De Zwaan zijn te bezichtigen tijdens de Molendagen.

2.4.15 Overige molens in de streek

Hoewel het niet direct onze vereniging betreft, wordt er altijd even ingegaan op de toestand van de overige molens en kleinere molentjes in de Zaanstreek.

Om mogelijke bezwaren vanuit de moleneigenaar van De Held Jozua voor te zijn, nam de projectontwikkelaar Stebru enkele jaren geleden de molen in eigendom. Nu de bouw van appartementencomplexen is aangevangen brak het moment aan de aansturing van de 'Stichting Paltrokmolen Zaandam', waarin De Held intussen was ondergebracht, weer terug te leggen in Zaanse handen. Op 15 december vond deze wisseling plaats welke gepaard ging met een bruidsschat. Het nieuwe bestuur wordt gevormd door Bart Nieuwenhuijs, Theo Teeuw en Rick Bakker. Met de molen zelf gaat het goed. Nagenoeg de gehele molen werd geteerd en de beide roeden werden doorgehaald. De molen draaide bijna wekelijks hetgeen door de toenemende bebouwing in de toekomst steeds moeilijker zal gaan worden.

Op de platting van het achtkant van de wiekloze oliemolen De Os werd nieuwe dakbedekking aangebracht. Voor de aan- en afvoer van de materialen stond enige tijd een hijskraan op het Zaan-erf. Nadat dit dak met de aansluiting op de kuip was afgerond werden zowel de ventilatiekoker als de kuip opnieuw geschilderd. Verder werd de schoeiing aan de Zaan verbeterd en werden er teerwerkzaamheden verricht.

Ook De Twiskemolen in Landsmeer van Recreatieschap Twiske-Waterland en De Neckermolen, De Woudaap en de Amerikaanse roosmolen De Hercules van het HHNK worden goed onderhouden. Bij De Neckermolen werden in oktober de roeden vervangen.

Nieuwe roeden voor De Neckermolen (foto Remco Jonker)

Bij hennepklopper De Paauw in Nauerna van Stichting Zaanse Pakhuizen werden schilderwerkzaamheden verricht. Naast molenaar Alfons van Schijndel haalde Ab Alberts ook zijn molenaarsdiploma. De molen draait veel en klopt hennep ter demonstratie.

Bij molen De Hadel van Stichting de Zaanse Schans werden de beide houten roeden doorgehaald door de molenmaker en werd al het teerwerk uitgevoerd. Daarbij werd het schepradje en bovenwiel opnieuw opgewigd. Naast Matthijs Ero maalde ook Job de Groen dit jaar met de molen. Kenzy Nieuwhof liet ook dit jaar zo eens in de week biksteenmolen De Windhond draaien. Tevens reconstrueerde hij op basis van fotomateriaal de spin (windwijzer) die deze molen origineel heeft gehad. Deze was bij De Windhond van een afwijkend model. Kenzy bouwde dit precies na, schilderde hem prachtig en plaatste deze daar op de molenshuur.

Lattenpikker Het Klaverblad draaide geregeld. Hoewel moleneigenaar/molenaar Pos dat niet meer zelf doet, zijn er geregeld aankomende jonge molenaars die de molen laten draaien. Sinds dit jaar is Marley Kooijman geregeld op Het Klaverblad te vinden.

Tot slot worden De Windjager in het Oostzijderveld en De Vliet aan de Doctor Keijzerstraat in Oostzaan goed onderhouden.

M. Ero

Maart 2023

2.5 Omwentelingen molens

Molen	Omwentelingen 2022
De Koker	63.742
De Bonte Hen	206.874
De Zoeker	1.559.870
De Kat	1.230.429
De Gekroonde Poelenburg	230.095
De Huisman	299.631
De Ooievaar	209.701
De Bleeke Dood	186.895
Het Pink	190.550
De Schoolmeester	519.096
Het Prinsenhof	73.463
Het Jonge Schaap	1.136.402
De Jonge Dirk	932.340
De Zwaan (weidemolen)	635.365

3. Financieel verslag van het bestuur van De Zaaansche Molen over 2022

3.1 Algemeen

Het jaar 2022 was het jaar dat de corona nagenoeg voorbij was .Na 2 jaar corona werd het leven weer normaal. De toeristen kwamen weer naar de Zaaansche Schans . Ook op de molens nam het bezoek gestaag toe. De financiële ondersteuning van de overheid was ook niet meer nodig. Kortom de vereniging kon weer op eigen benen staan en er konden weer nieuwe plannen worden gemaakt. Vanwege de toenemende druk van werkzaamheden van het bestuur is het besluit genomen om de organisatie te moderniseren. De vereniging Zaaansche Molen en de stichting WMC krijgen beide een bestuur bestaande uit 1 persoon nl. de directeur die de dagelijkse leiding heeft . Daarboven krijgen beide organisaties een raad van toezicht welke bestaat uit 5 tot 7 personen met elk hun eigen expertise. Hoewel het 2 entiteiten blijven zullen het bestuur en de raden van toezicht van beide organisaties uit dezelfde personen bestaan. Deze nieuwe structuur wordt aangeduid als een personele unie.

De positie van directeur bestuurder is inmiddels ingevuld. Per 1 maart 2023 is Katelijne Prinsenbergh in dienst getreden, Eerst alleen als directeur en na de goedkeuring van de nieuwe statuten door de leden wordt zij officieel aangesteld als directeur bestuurder. De verwachting is dat de goedkeuringsprocedure door de leden begin juni 2023 is afgerond. Daarna treedt het huidige bestuur af . Een deel van de huidige besturen neemt zitting in de nieuwe raad van toezicht. 2 Vacatures zijn nog vacant.

3.2 Financieel 2022

3.2.1 Balans per 31-12-2022

De post overige vorderingen is door de ontvangst in 2022 van de subsidies van in totaal € 405.446 aanzienlijk verminderd. Eind 2021 was deze post als nog te ontvangen opgenomen.

De liquide middelen zijn in 2022 met € 1.442.941 toegenomen tot € 1.652.104. Dit wordt vnl. veroorzaakt door de ontvangst van bovenstaande vorderingen en door de gerealiseerde boekwinst van € 1.033.935 bij de verkoop van het oude museum. Gerealiseerd moet worden dat tegenover het hoge saldo van de liquide middelen er langlopende schulden staan van in totaal € 1.197.456 en een voorziening groot onderhoud van € 412.000 . De leningen bestaan uit een lening van het Nationaal Restauratiefonds van € 940.775 met een rente van 1 % en een lening van de Rabo Bank van € 256.681 van 2,45 %. Aangezien er op banktegoeden nauwelijks rente wordt vergoed heeft het bestuur besloten om deze laatste lening vervroegd af te lossen. Deze lening staat daarom per 31-12-2022 onder de kortlopende schulden opgenomen en is in april 2023 terugbetaald. Het overige deel van het banktegoed wordt later dit jaar waarschijnlijk voor een deel op deposito gezet. Dit is afhankelijk van het rentepercentage wat vergoed wordt .

Het resultaat van €827.272 is in geheel toegevoegd aan het verenigingskapitaal .Tevens zijn de bestemmingsreserves en een deel van het bestemmingsfonds voor in totaal € 1.076.000 toegevoegd aan het verenigingskapitaal . Hierdoor kwam het totale eigen vermogen uit op € 3.596.042. De solvabiliteit steeg hierdoor van 63 % in 2021 naar 67 % in 2022. Hetgeen uitstekend is.

3.2.2 Resultatenrekening over 2022

Baten

De samenstelling van de baten in 2022 laten een geheel ander beeld zien dan de baten in 2021. De corona gerelateerde baten zijn in 2022 nagenoeg verdwenen terwijl deze in 2021 nog € 517.549 bedroegen. De entreegelden daarentegen stegen met € 575.244 tot in totaal € 733.487. Het 90 % winstaandeel van de Stichting WMC was in 2022 € 166.249 lager dan voorgaand boekjaar. Het lagere resultaat van stichting WMC werd veroorzaakt door hogere loonkosten en door het wegvallen van de corona gerelateerde subsidies.

De totale baten bedroegen in 2022 €1.080.555 tegen € 1.259.650 in 2021.

Lasten

De totale lasten in 2022 van € 1.287.2187 waren nagenoeg bijna gelijk aan de totale lasten van 2021 van € 1.259.650. Er was sprake van lagere loonkosten van € 32.365 i.v.m. een lagere personele bezetting terwijl de onderhoudskosten en dotatie voorziening groot onderhoud molens € 46.544 hoger waren dan voorgaand boekjaar.

Resultaat

Het resultaat inclusief bijzondere bate bedroeg € 827.272. Dit positieve resultaat is vnl. toe te schrijven aan de boekwinst van de verkoop van het oude museum . Exclusief deze bijzondere bate was er een verlies van € 206.663. Dit verlies is inclusief de afschrijvingen van € 252.498. De cash flow exclusief bijzondere bate bedroeg dus €45.835. Per saldo dus een positieve kasstroom welke in de toekomst weer gebruikt kan worden voor bijv. nieuwe investeringen.

3.3 Verwachting 2023

Op de algemene ledenvergadering van november vorig jaar is er een herziene begroting 2023 gepresenteerd met een te verwachten verlies van € 118.975 en een bijbehorende positieve kasstroom van € 146. 025. Gezien de bezoekersaantallen van de eerste 4 maanden in 2023 kan voorzichtig geconcludeerd worden dat deze begroting gerealiseerd wordt. De entreegelden zullen waarschijnlijk hoger uitkomen maar de kosten en met name de personeelskosten zullen waarschijnlijk toenemen.

3.4 Accountantsverklaring

Evenals voorgaand jaar heeft BakerTilly (Netherlands) N.V. een samenstellingsverklaring afgegeven bij de balans, de staat van baten en lasten met de daarbij behorende toelichting van de jaarrekening 2022. Deze samenstellingsopdracht is uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, "Samenstellingsopdrachten".

Vereniging De Zaansche Molen				
Balans per 31-12-2022				
Activa				
	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Bedrijfsgebouwen en terreinen	2.382.971		2.427.511	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>793.129</u>		<u>855.804</u>	
		3.176.100		3.283.315
Vlottende activa				
<i>Voorraden</i>				
Gereed product	<u>9.096</u>		<u>14.545</u>	
		9.096		14.545
Vorderingen				
Vorderingen op handelsdebiteuren	6.121		2.203	
Vorderingen uit hoofde van belastingen	20.323		30.604	
Overige vorderingen	<u>477.549</u>		<u>875.359</u>	
		503.993		908.166
Liquide middelen		<u>1.652.104</u>		<u>209.163</u>
Totaal activa		<u>5.341.293</u>		<u>4.415.189</u>
Passiva				
	31-12-2022		31-12-2021	
<i>Verenigingsvermogen</i>				
Verenigingskapitaal	3.544.539		1.641.467	
Bestemmingsfondsen	<u>51.503</u>		157.303	
Bestemmingsreserves			<u>970.000</u>	
		3.596.042		2.768.770
<i>Voorzieningen</i>				
Overige voorzieningen	<u>412.000</u>		<u>361.742</u>	
		412.000		361.742
<i>Langlopende schulden</i>				
Achtergestelde leningen	940.775		940.775	
Schulden aan banken			<u>256.681</u>	
		940.775		1.197.456
<i>Kortlopende schulden</i>				
Kortlopende leningen-schulden-verplichtingen	256.681		39.996	
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	88.905		27.545	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	860		1.778	
Overige schulden	<u>46.030</u>		<u>17.902</u>	
		<u>392.476</u>		<u>87.221</u>
Totaal passivazijde		<u>5.341.293</u>		<u>4.415.189</u>

Vereniging De Zaansche Molen		
Resultatenrekening 2022		
	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Baten		
Entreegelden	784.795	158.243
Af: VMR	<u>51.308</u>	-
	733.487	158.243
Contributies	98.793	91.676
Corona gerelateerde bijdragen	26.328	517.549
Subsidies	59.638	111.787
Winstaandeel Stichting WMC 90%	65.598	231.847
Overige baten	96.711	148.548
Totaal Baten	1.080.555	1.259.650
Lasten		
Lonen incl. sociale- en pensioenlasten	76.542	108.907
Afschrijvingen	252.498	243.455
Onderhoud molens	282.213	259.269
Dotatie voorziening groot onderhoud	153.000	130.500
Rentelasten	13.357	16.439
Overige lasten	<u>509.608</u>	501.080
Totaal lasten	1.287.218	1.259.650
Netto exploitatieresultaat	-206.663	-
Incidentele baten		
Verkoop oude museum	1.033.935	-
Resultaat	827.272	-

4. Jaarverslag 2022 Stichting De Windmolen Compagnie

Na een vol jaar corona werden in 2022 de coronamaatregelen langzaam versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. De toeristenstroom kwam weer langzaam op gang, eerst bezoekers uit Europa en later ook uit het Midden-Oosten. De bezoekers uit Azië en Amerika bleven dit jaar nog weg. Qua inkomsten hebben we een veel kleiner deel opgehaald aan entreekaarten en verkoop producten dan het jaar voor corona. De verwachting voor 2023 hebben wij weer op 100 % gesteld.

Het bestuur van de WMC bestond (na het terugtreden van Jeannette Schoone als secretaris per 31-12-21) per 1-1-22 nog maar uit twee personen tw. Age Knossen als penningmeester en Lex van Zaane als voorzitter. Na een wervingscampagne voor nieuwe bestuursleden zijn we weer op volle strekte volgens de statuten (min. 5 bestuurders). In de loop van 2022 zijn er Hans Groot, bestuurslid exploitatie, Piet de Jong secretaris en Cees Bruinenberg HR en vrijwilligers bijgekomen.

Het bestuur is 10 keer samen geweest voor een bestuursvergadering. Er zijn eindejaar gesprekken gevoerd met de medewerkers en er is 2 keer Hoofdmolenaarsoverleg geweest. Voor elke ALV zijn er medewerkers bijeenkomsten gehouden. Daarnaast is er veel overleg gevoerd met de medewerkers in loondienst over de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Door het bestuur is de vrijwilligersvergoeding voor kassamedewerkers weer ingevoerd. Er zijn kassatrainingen verzorgd. De WMC huurde van DZM 8 molens tw: De Zoeker, De Schoolmeester, Het Jonge Schaap, De Gekroonde Poelenburg, De Koker, Het Prinsenhof, De Bonte Hen, en De Huisman. De WMC had in 2022 15 medewerkers in loondienst. Een van deze medewerkers, Arie Butterman is na 50 jaar dienstverband als molenaar op De Schoolmeester met welverdiend pensioen gegaan. Zijn zoon Ron heeft zijn taken als hoofdmolenaar overgenomen. Er is deelgenomen op een vrijwilligersmarkt in "De Struik" en in de Huisman is actie gevoerd om vrijwilligers te werven. De "van Rossums" zijn langs geweest op De Gekroonde Poelenburg en dit heeft mooie televisiebeelden opgeleverd.

Op Het Jonge Schaap is een barbecue gehouden voor alle vrijwilligers. Tijdens de Zaanse Molendag is het 300 jarig bestaan van Het Prinsenhof gevierd met aansluitend "Het Bestvat" in De Schoolmeester.

In 2022 is door de besturen van DZM en WMC hard gewerkt aan een organisatiewijziging. Dit naar aanleiding van het door de leden van DZM goedgekeurde beleidsplan 2022-2032. Er is een andere bestuursstructuur ontworpen. Er is een sollicitatieprocedure gestart om een directeur/bestuurder aan te nemen als vervangen van de besturen van DZM en de WMC. De DZM en de WMC vormen samen een personele unie met daarboven een raad van toezicht. Deze wijzigingen zullen in 2023 bekrachtigd gaan worden.

Aan het eind van het jaar heeft Age Knossen te kennen gegeven te willen stoppen als penningmeester van zowel DZM als de WMC. Het bestuur van de WMC bedankt Age voor de geleverde diensten in de tropenjaren van corona met alle aanvragen voor de NOW en TVL en de overgang naar een nieuw pensioenstelsel en aan de andere kant teruglopende inkomsten.